

TANULMÁNYOK A MAI FALURÓL

Kossuth, 1964. 252 old. 24 Ft (Ajánlott)

A szerzők közül *Erdei Ferenc* a mezőgazdasági népesség felszabadulás utáni alakulásáról, *Hegedűs András* a mai falu és a falusi munkaviszonyok szociológiai vizsgálatáról, *Mód Aladárné* a parasztság létszámának alakulásáról, a mezőgazdasági népesség jövedelméről és fogyasztásáról, *Kiss Albert* a falusi fiatalság társadalmi és foglalkozási elhelyezkedéséről, továbbtanulásáról, valamint munkahelyi viszonyairól, *Zsarnóczai Sándor* az agrárértelmiség helyzetéről, továbbá — *Csizmadia Ernővel* és *Wirt Ádámmal* közösen — a falu politikai viszonyairól, a parasztság politikai tudatának vizsgálatáról írt tanulmányt. Két évtized óta ez az első

vállalkozás, amely a szociológia módszereivel, a valóság felderítésének szándékával látott a kérdések vizsgálatához.

A könyvnek a könyvtárüggyel és könyvvásárlással kapcsolatos elgondolkoztató adatai most széles körrel ismeretik meg a könyvtárosok számára már nem új tényeket, melyek az 1961. év statisztikai felmérésén alapulnak. A szerzők, *Szántó Miklós* és *Fukász György* azt is vizsgálják, hogy a könyvtárak falusi olvasói közül milyen a valóban paraszti és nem-paraszti olvasók aránya. Ugyanis a könyvben világosan felmérik a falusi népesség rétegződését is. Ennek eredményeképpen megtudjuk, hogy a községek lakosságának kb. már csak egyik fele dolgozik paraszti munkakörben, a másik fele nem. A vizsgálódást a munkakörváltozások, kétlakiság, stb. megnehezíti. „Vajon az iskolázottság különböző fokain állók, a könyvvásárlók és kölcsönzők, mozilátogatók, rádió-előfizetők összlétszámának is fele-felét jelentik-e, vagy pedig más, s ha igen, milyen arányban osztoznak ezekben a számokban a községek paraszti és nem paraszti lakosai?” A kérdésre a szerzők nem válaszolnak.

A szerzők hivatkoznak a Központi Statisztikai Hivatal „a családok kulturális kiadásai” című kiadványára, amelynek megállapítása szerint a paraszti háztartások a többi háztartás kulturális célra fordított kiadásainak csak 30,8⁰/₀-át, tehát még egyharmadát sem fordítják a kultúrára s belőle a könyvvásárlási tétel még a 10⁰/₀-ot sem éri el. Ennek oka nem az alacsonyabb jövedelemben rejlik, hiszen a nagyobb jövedelmű paraszti családok kulturális kiadásai is mélyen alatta maradnak a legrosszabb jövedelmű nem-paraszti családok művelődésre fordított kiadásainak.

A szerzők szerint a paraszti és nem-paraszti réteg kulturális színvonala közti különbség „viszonylagosan nem csökkent, hanem növekedett”. E megállapítás súlyát még fokozza az, amit itt nem érintenek a szerzők (noha más vonatkozásban megírják), hogy a falu népessége fogy, mert *másfélmillió ember*, az elmúlt 15 évben elköltözött faluról.

De nemcsak az elvándorlás, hanem a gyermekáldás ijesztő mérvű megcsappanása is mérlegelendő a viszonyok értékelésénél. Minél kevesebb a gyermek, annál kisebbek a neveltetési költségek s mégsem emelkednek a kulturális kiadások.

Végső következtetésül a szerzők helyesen állapítják meg, hogy a mezőgazdasági lakosság körében a kulturális igények felkeltése fontos feladat.

Sz. R.